

Lausunto

OKM/210/050/2014

03.12.2014

SISÄMINISTERIÖ

03. 12. 2014

INRIKESMINISTERIET

Sisäministeriö
PI 26
00023 VALTIONEUVOSTO

Viite SM025:00/2014

Asia **OKM Lausunto hallituksen esityksestä uudeksi rahankeräyslaiksi**

Sisäministeriö on pyytänyt opetus- ja kulttuuriministeriöltä lausuntoa hallituksen esitysluonnoksesta rahankeräyslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi nykyisen rahankeräyslain korvaava uusi rahankeräyslaki.

Opetus- ja kulttuuriministeriö lausuu ehdotuksesta hallituksen esitykseksi seuraavan.

Rahankeräyslain kokonaisuudistukselle on tarve toimintaympäristössä tapahtuneiden muutosten johdosta. Varsinkin sähköisissä viestimissä toteutettavat rahankeräysmuodot ovat lisääntyneet ja yleistyneet.

Ministeriön näkemyksen mukaan voidaan lähtökohtaisesti pitää myönteisenä, että esityksen mukaisesti lupamenettelyistä siirryttäisiin kevyempään ilmoitusmenettelyyn. Kevennetty menettely todennäköisesti helpottaisi myös esimerkiksi kulttuurin toimialan toimijoiden mahdollisuutta ryhtyä rahankeräykseen. Kulttuurin alan organisaatiot ovat usein kooltaan pieniä, joten ilmoitus- ja hallintokustannusten tulisi olla kohtuullisia suhteessa keräystuottoihin. Tärkeää on, että ilmoitusmenettelyllä ja perustettavalla rahankeräysrekisterillä varmistetaan rahankeräystoiminnan avoimuus, läpinäkyvyys ja riittävä valvonta sekä toimijoiden yhdenvertainen ja tasapuolinen kohtelu.

Suomalaisen rahankeräyslainsäädännön tarkoituksena on tukea yleishyödyllisen kansalaistoiminnan toimintaedellytyksiä. Rahankeräystoiminnan laajentaminen koskemaan myös muita kuin yleishyödyllisiä toimijoita ja yleishyödyllistä tarkoitusta on suuri linjanmuutos, joka ei kuitenkaan ole yksiselitteinen.

Opetus- ja kulttuuriministeriö katsoo, että rahankeräystoiminnan soveltamisalan laajentaminen merkitsisi kilpailun kiristymistä, jolloin vaarana on, että ulkopuolelle jäisivät enenevässä määrin juuri pienet toimijat. Tarkoituksenmukaista olisi uudistaa toimintaa siten, että se mahdollistaisi nykyistä paremmin yleishyödyllisten ja myös pienten toimijoiden rahankeräystoiminnan. Rahankeräykset ovat yleishyödyllisen toiminnan merkittävä rahoituslähde. Toiminnalla on myös välitön ja välillinen työllistävä vaikutus. Huomioitava on, että osana valtiontalouden sopeuttamistoimia esimerkiksi opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla joudutaan kohdentamaan leikkauksia valtionrahoituksen piirissä olevaan kulttuuritoimintaan. Julkisen tuen vähentyessä muun tulohankinnan merkitys korostuu jatkossa.

Esityksen mukaan myös yrityksillä olisi mahdollisuus harjoittaa rahankeräystoimintaa tavanomaisen liiketoiminnan osana. Tulkinta voi muodostua ongelmalliseksi, koska esityksen mukaan kiellettyä olisi rahankeräys tavalla, jossa kaupankäynti ja rahankeräys ovat vaarassa sekoittua.

Esityksen mukaan lain soveltamisalaan eivät sisältyisi tukikonsertit ja tukitilaisuudet. Esityksestä ei kuitenkaan ilmene sovellettaisiinko näihin mahdollisesti valtiovarainministeriössä valmistella olevaa joukkorahoituslakia.

Eduskunnan talousvaliokunnan antamassa lausunnossa on todettu, että rahankeräyslaki olisi päivitettävä vastaamaan paremmin nykymuotoista ja moninaista joukkorahoitustoimintaa. Opetus- ja kulttuuriministeriön arvion mukaan esityksen suhde joukkorahoitukseen voi olla kuitenkin ongelmallinen.

Esityksen mukaan joukkorahoitusta esiintyy kolmen muotoisena, joista lahjoitusmuotoista joukkorahoitusta esitetään osaksi rahankeräyslakia. Esityksessä todetaan myös, että valtiovarainministeriö on samanaikaisesti valmistelemaan joukkorahoitusta koskevaa sääntelyä. Esityksessä ei kuitenkaan tarkemmin määritellä miten valtiovarainministeriön valmistelemaan laissa on tarkoitus joukkorahoituksesta säännellä. Kulttuuritoimijoiden kannalta lahjoitusmuotoinen joukkorahoitus voisi joissakin tapauksissa olla tarpeellinen lisä rahoituksen hankintaan. Tähän voi kuitenkin liittyä se vaara, että julkisen talouden heikentyessä toimijoiden edellytetään yhä enenevässä määrin hankkivan rahoitusta toiminnalleen lahjoitusmuotoisen joukkorahoituksen avulla. Ministeriön näkemyksen mukaan olisi tarkoituksenmukaista tarkastella rahankeräyksen ja joukkorahoituksen kehittämis- ja sääntelytarpeita kokonaisuutena, ja valmistella rahankeräyslain uudistuksia rinnakkain valtiovarainministeriön valmisteleman joukkorahoitusta koskevan sääntelyn kanssa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön näkemyksen mukaan esitys näyttäisi korkeakoululaitoksen osalta olevan kannatettava.

Opetus- ja kulttuuriministeriö nostaa lausuntonsa lopuksi vielä esille muutamia perusteluihin ja pykäliin liittyviä huomioita.

Esityksessä on vain vähäisesti arvioitu vaikutuksia yleishyödyllisten yhteisöjen näkökulmasta, erityisesti niiden rahoituksen kannalta, vaikkakin esityksen keskeisenä muutoksena nykytilaan on rahankeräysluvan laajentaminen yleishyödyllisistä yhteisöistä laajempaan käyttöön.

Vaikutusten arvioinnissa todetaan, että laki tulee hankaloittamaan yleishyödyllisten yhteisöjen varainhankintaa, lisäävän julkisen rahoituksen tarvetta ja lisäävän kansalaisaktiivisuutta. Käytännössä julkisen rahoituksen määrä ei ole nousemassa, joten esityksessä voitaisiin todeta suoraan ehdotuksen heikentävän kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytyksiä, jos arviointitiedot tätä näkemystä tukevat. Kansalaisaktiivisuuden lisääntyminen tässä tilanteessa jää epäselväksi.

Esityksessä on pohdittu varsin laajasti sen vaikutuksia viranomaistoimintaan, mutta yhteiskunnallisten vaikutusten arviointi on jäänyt vähäiseksi etenkin mahdollisen laittoman ja petollisen toiminnan osalta. Etukäteisvalvonnasta jälkikäteiseen valvontaan siirtyminen tarkoittanee, että mahdollisuudet ja keinot tapahtuneiden väärinkäytösten korjaamiseen ovat melkoisen rajoitetut ja tapahtuvat pitkällä ajallisella viiveellä.

Samaa pankkitiliä voidaan käyttää useamman toimeenpantavan rahankeräyksen keräystilinä; miten eri keräysten tuotot erotetaan toisistaan ja miten varmistutaan, että tuottoja käytetään oikeaan kohteeseen, jos eri keräysten rahat ovat samalla tilillä.

Esityksen 17 § on epäselvästi kirjoitettu, myös perustelujen osalta; epäselväksi jää, tuleeko perusteluissa mainituille järjestöille jokin epäsuora lakisääteinen tehtävä eettisten koodistojen ylläpitämisestä vai mitä on tarkoitettu. Eräänä toteuttamisvaihtoehtona voisi olla, että itsesääntelyjärjestelmän tulisi mieluummin olla valmiina ja alan suositukset yhteisesti hyväksytyinä ennen lain voimaantuloa.

Kansliapäällikkö

Anita Lehikoinen

Neuvotteleva virkamies

Ilkka Turunen

Tiedoksi

Hankerekisteri / SM
Ylitarkastaja Jukka Tukia / SM

Valtiosihteeri
Erityisavustajat
Opetus- ja kulttuuriministeriön osastot ja erilliset yksiköt